

Лось О. Лісовський Антон // Редакторський практикум: Літературні портрети сучасних українських письменників: Студентські дослідницькі роботи / Упоряд. В.І. Башманівський. Кафедра новітньої української літератури та соціальних комунікацій. – Випуск 2. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2012. – С. 135-138

ЛІСОВСЬКИЙ АНТОН

Антон Михайлович Лісовський, вчений і педагог, народився 1 квітня 1934 року в селі Клітня Малинського району Житомирської області в родині вчителів. Сім'я Лісовських була великою – четверо дітей, Антон найстарший.

У дитинстві хлопчик полюбляв читати книги, допомагав по господарству. В 6 років пішов до школи, яка знаходилася в с. Недашки. Після її закінчення Антон вступив до Педагогічного інституту імені Горького (нині Київський педагогічний університет імені Драгоманова). Після служби в армії завершив навчання в інституті та аспірантурі.

Працював учителем російської та української мови і літератури, викладав німецьку мову, був завучем і директором Новорадчанської середньої школи, інспектором шкіл Народицького райвн, завідувачем Народицького райметодкабінету. З 1982 року працює в Житомирському педагогічному університеті.

В Антонові Лісовському злилося два начала: науковця і творчої людини. Він написав значну кількість наукових робіт, які друкуються в різних журналах. Наукові роботи А. М. Лісовського відображають пошук шляхів, форм, методів і прийомів, робіт, що сприяють підвищенню ефективності навчання і виховання учнів. Вони спрямовані на практику роботи школи і вчителя, є пошуком закономірностей процесу духовного збагачення людини.

За успішну роботу він був нагороджений значком МО України «Відмінник народної освіти» (1969 р., медаллю «За доблесну працю» (1970 р.), орденом «Знак пошани» (1976 р.), багатьма грамотами.

Серед проблем, які досліджує А. М. Лісовський, потрібно назвати питання про методи викладання літератури, естетичний розвиток учнів при вивченні літератури як мистецтва слова, міжпредметні зв'язки при викладанні літератури тощо. Проблема вивчення ліричної поезії – тема його кандидатської дисертації, яка високо оцінена відомими вченими, такими як З. Я. Рез,

Л. В. Тодоров, О. Ю. Богданова та іншими. Задумуючись над проблемою переходу слова в образ, він приходить до висновку, що для відкриття в предметах природи здатності говорити про духовний світ, необхідне здивування перед життям, почуття невідривності від рідної землі і народних звичаїв. Саме тоді і з'являються такі образи, як берези, калини, тополі, які стають засобом вираження людської радості і туги.

Образи дуба, жита, верби наповнюються особливим духовно–естетичним смислом у творчості Антона Лісовського:

- *Ой у полі жито*
Копитами збито;
- *Ой чого ти, дубе,*
На яр похилився...
- *А три верби схилилися,*
Мов жураються вони...

Так, верби говорять про молодість, яка вже ніколи не вернеться, а дуб вказує на співчуття до задуми козака.

Творчість Антона Лісовського почалася із написання віршів, які друкувалися в різних районних газетах: «Молода гвардія», «Сільські вісті», «Зорі» тощо. Перші його вірші ліричного характеру, наприклад «Листовинки»:

- В тебе очі в серпанку росинок,*
Мрія посмішка ніжно-сумна.
- Не соромся своїх ластовинок,*
Що лишила на пам'ять весна.

*Будь як сонце, хай згинуть хмаринки
Того смутку, що в серце проник
Адже сонце також в ластовинках,
Та сумним не буває повік.*

Вже з перших рядків, де він говорить про свою кохану такими ніжними словами, видно неабиякий талант поета.

Трагедія Чорнобиля не залишилася поза увагою у творчості Лісовського. В його доробку є вірші, в яких згадується про страшний слід, який залишився після Чорнобиля. Тому гіркотою сповнені рядки його вірша «Дідова хата»:

*Пам'ятає ще дідова хата
Під чорнобильським чорним дощем
Тихий сум материнки і м'яти
І прощання останнього щем
Залишились хати, наче вдови
Хмара болю над світом пройшла
І чорніють від смутку підкови
На безлюдних порогах села
Про весілля, хрестини, обжинки
Треба хаті навік забувать
Лиш зів'ялий пучок материнки
Над вікном буде вітер гойдать.*

В образах світу, що оточують нас, автор бачить узагальнення людських радощів і трагедій, чує тихий передзвін людської душі:

*Охриплий голос пройдених віків
Приносить непомітно на бумагу
Трагедію піднятих колосків,
Яка писалась дзвонами гулагу.*

Два образи супроводжують нас у житті, вважає автор – Христос і Прометей. Один із них був розіп'ятий на хресті, а іншому присвячені легенди. Тому закономірні такі рядки:

*Сльоза зорі упала на лілею,
А пляма смерті на Землі зроста
Лиха біда від дару Прометея,
Коли немає у душі Христа.*

Ці рядки вірша показують нам безвихідь Чорнобиля, а також біди, яка сталася у Хіросімі.

Поету гірко від того, що знову і знову «Каїн десь убиває Авеля», але загальний тон віршів сповнений оптимізму, і автор каже:

*Знову буде весна у полях і в саду,
І покинуть наш край лиховії,
Бо веселки встають, там де грози впадуть,
Щоб нові народились надії.*

Можна по-різному оцінювати вірші Антона Михайловича, погоджуватися з ними чи ні, але не можна не помітити в них розкриття суперечностей людського буття, болючих і трагічних роздумів над долею людини.

В доробку А. М. Лісовського зустрічається поезія і на армійську тему. Будучи солдатом, пише поетичні листи коханій:

*Я встречи жду
И верю в дружбу свято,
Но вспоминая милые черты
Всю жизнь готов бы
Прослужить солдатом,
Чтоб бед и зла не знала в жизни ты.*

А. М. Лісовський пише статті про пошуки колег-учителів, досвід навчально-виховної роботи в школі. Особливо інтенсивною ця робота стала,

коли Антон Михайлович був призначений інспектором райвно, а потім – завідувачим районним методичним кабінетом (1967 р.)

Про досвід вчителів з піднесення ефективності викладання літератури мова йде в статті «Починається з уроку» (Радянська освіта, 1978.- 22 березня).

Статей, в яких осмислюється педагогічний досвід було багато. Ось деякі з них:

- Критерій – якість знань // Радянська освіта. – 1976.– 17 липня.

- Починається з образу // Радянська освіта (Київ). – 1972. – 25 жовтня.

А. М. Лісовський деякі зі своїх робіт присвячує вивченню творчості українських та російських письменників, вивченню в школі творчості зарубіжних авторів – Марка Твена, братів Грімм, Даніеля Дефо, Гаррієт Бічер-Стоу та інших. Ним було розроблено методику художнього перекладу та художнього переказу тексту, є співавтором підручників і посібників із зарубіжної літератури для школи.

Антон Михайлович зробив великий внесок у методику вивчення літератури. Маючи в своєму доробку близько 100 наукових робіт, він не зупиняється на досягнутому. Отож, кожен може скористатися його дослідженнями і використати їх у науковій практиці.

Література:

1. Зайчук В. В методичному кабінеті // Жовтневі зорі. – 1973. – 21 серпня.

2. Зайчук В. Тут навчаються вчителі // Жовтневі зорі. – 1975. – 23 серпня.

3. Лісовський А. Роздуми. – Житомир, 1994. – 24 с.

4. Лісовський А. М. За творчий злет // Радянська освіта (Київ). – 1980. – 27 грудня.

5. Шалига М. Спостерігатимемо зорепад // Жовтневі зорі. – 1972. – 3 жовтня.